

PROFESSIONAL AND SPEECH COMPETENCE, A RESULT OF MODERNIZATION OF MODERN EDUCATION

T.P. Kuchai, O.V.Kuchai

Abstract. *The article deals with professional and speech competence. It is noted that the overall development of student speech quality is determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. Formation of professional professional and speech competence is complex, multidimensional process of research and learning, practical control and reflective activity that requires gradual training, appropriate actions and reactions of the teacher and the student, the optimal choice of forms, methods, techniques, tools and learning activities Organization of speaking in terms of university education implies mastering knowledge of language and speech acquisition of own speech experience orientation of the individual to self-development and self-identity formation in the mastery of professional speech abilities. The overall development of student speech quality determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. The consequence of future professional growth of the individual and professional development of its professional skills is professional competence acquired by the student. A development of speech abilities and speech communication culture determines the competence of a specialist.*

Keywords: *professional competence, speeches, education, training students.*

УДК 378-057.87:17:63

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ВИХОВАНOSTІ КРАСИ ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ

А.О. КУШНІР, здобувач кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: antonina_gabrus@ukr.net

Анотація. *Здійснено аналіз вихованості краси вчинку; виявлено і охарактеризовано критерії вихованості краси вчинку з відповідними показниками. На основі різних підходів науковців виділено компоненти вихованості краси вчинку студентів.*

Ключові слова: *краса вчинку, вища школа, критерії, показники, підходи.*

Актуальність (Introduction). Конкретизуючи проблему щодо теми дослідження можна визначити, що українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців аграрного профілю, які не лише володіють професійними вміннями, але й є носіями моральних цінностей і норм та здійснюють вчинки порядні і бажані в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема виховання краси вчинку студентської молоді висвітлена у працях О. Рудницької, М. Тофтула, В. Татаркевича, С. Крилової та ін. Сутності вихованню краси вчинку присвятили дослідження І. Бех, М. Євтух, Г. Шевченко, Н. Миропольська, Р. Сопівник, В. Шинкарук, Е. Помиткін, І. Сопівник, В. Татенко та ін.

Мета (Purpose) статі – визначити критерії та показники вихованості краси вчинку студентів.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Відомі педагоги та психологи (Е. Фромм, М. Бахтін, В. Роменць, І. Бех, Г. Шевченко, В. Татенко, В. Татаркевич) розглядали «вчинок» всезагальним філософським принципом, який допомагає тлумачити природу людини і світу в їх

пізнавальному і практичному відношенні.

Як вважає В.А. Роменець, лише в розумінням та вивченням поняття вчинку можна зрозуміти процес історичного і онтогенетичного становлення людини. Вчинок – єдність внутрішнього і зовнішнього, біологічного і соціального, індивідуального і всезагального, свідомого, несвідомого і підсвідомого та інше. «Вчинок – середня ланка між психікою і об'єктивним світом, між структурними компонентами психічного, в кінцевому результаті людина пізнає себе, здійснює вчинок та аналізує його наслідки.» [5]

Феноменологічний вияв учинку краси розкривається через пошук еталона, в якому незбагненно для людини волею творця переплелись істина, краса і мораль. Людина прагне до цього ідеалу, до поєднання образу й ідеї, до відповідності знання про речі самим речам. Істина — мета, краса — засіб, а краса істини — мораль учинку.

Образ ідеалу здатен змінювати суперечності між духовною і емпіричною дійсністю. Людина розуміючи і пізнаючи красу вчинку досягає вільного розвитку та досягає успіху у світі. Лише з сприйманням і розумінням краси вчинку особистість відчуває свободу, почуття радості і любові. М. Чернишевський не випадково зазначав, краса – це життя. Лише відчуваючи та спостерігаючи за красою вчинків інших, людина може пробудити й у собі цю красу. Тому не випадково у підручнику «Основи психології» наводяться такі слова: «Потяг до краси – вічний, бо збагнути її – «це сонце погасить!». Людина прагне вічного захоплення красою, переходячи до краси істини, краси моралі» [1].

Ми визначаємо, що краса вчинку – фундаментальні цінності суспільного життя людини, що актуалізують єдність відношення до себе і світу та вбирають в себе етичний, антропологічний, естетичний соціальний ціннісні виміри.

Краса вчинку є основою справжньої гармонії між людьми, та розуміння щастя у кожному прожитому дні. У повсякденному житті людина, що здійснює морально красивий вчинок здатна зробити себе самотньою та невизнаною в суспільстві. Людина наче виступає з ряду, відокремлюється від маси, втручається у відкриту подієвість буття, розв'язку якої заздалегідь передбачити неможливо [2, с. 204].

Як визначає М. Б. Євтух, вища освіта України як інституція людського розвитку покликана забезпечити особистісну траєкторію людського розвитку на інтелектуальних, духовних та моральних засадах; відповідальність за наслідки власних дій є визначальним фактором у прийнятті рішень; державна підтримка не є визначальним фактором у розвитку системи вищої освіти, але є гарантом збереження національної самоідентичності та самоідентифікації в умовах інтеграційних змін .

Г.П. Шевченко зазначає, що сучасна педагогічна наука знаходиться в плідному пошуку теоретико-методологічних засад та педагогічних технологій виховного процесу у вищих навчальних закладах. Університет є осередком науки і культури, оберегом загальнолюдських цінностей, він володіє потужним культурно-виховним потенціалом. Галина Павлівна вважає, що освіта повинна сприяти утвердженню духовно-моральних відносин людей у світі, сприяти формуванню людини з гуманістичним світоглядом і здібності до творчої праці [6]. Проте, гуманістичні цінності необхідно цілеспрямовано формувати у студентської молоді, спланувавши відповідну системну роботу [7, 8].

Завдання, що стоять перед нинішньою освітою полягає в тому, щоб навчити молодь здобувати знання, трансформувати їх в мудрість через розуміння і тим самим сформувати освідчену особистість [9]. Тому звідси випливає, що головна метою освіти сьогодні – просвітлення розуму та душі. Дану мету можна реалізувати застосовуючи у вищому навчальному закладі принцип виховуючого навчання [10, 11].

Таким чином, спираючись на вищевикладені думки, можемо розкрити поняття «вихованість краси вчинку» - це набір мотивів особистості, його морально-психологічних установок, ціннісних орієнтацій об'єднаних з бажанням використовувати соціально-педагогічні знання у власному житті, з метою досягнення гармонії між собою та суспільством.

І. Д. Бех визначає, що виховання студентів у ВНЗ треба розглядати як процес

створення умов для саморозвитку особистості, для самовиховання під час навчання у вищому навчальному закладі. Ефективність виховання студентів визначається власною активністю особистості, власною ініціативою і самостійністю. Подоляк Л. Г. обґрунтовує, що механізмом утворення будь-якої якості особистості є поєднання трьох компонентів:

- Зразок – знання соціальної норми, її цінності для життя в суспільстві;
- Емоція – переживання, яке приховане за нормою та виявляє ставлення особистості до особистості. Емоції мають і самостійну мотиваційну енергію – це мотор нашої поведінки, її мобілізуюча сила. Будь-яка емоція існує в єдності з образом (когнітивна структура) і афективним її тоном. Внаслідок цього відбувається кодування інформації в довготривалій пам'яті. «Будьте жагучі в пошуках істини» (І. П. Павлов).

- Дія (вчинок). Вчинок – це дія, яка обрана людиною у відповідній ситуації, що дає змогу обирати людині між добром та злом, тому він буває як красивим, так і потворним. Тут доречно навести слова В. Малахова, який пише, що вчинок – це рішення, яке вимагає діяти за власною совістю, на свій страх і ризик, без сподівань на загальне схвалення власних моральних мотивів [2, с. 204].

Тому виходячи з цього визначення, можна виділити, що структура вихованості краси вчинку як інтегративного утворення складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: когнітивного (сукупність знань про красу, вчинок, моральну відповідальність, героїзм, відповідальність), емоційно-ціннісного (сукупність психологічних, естетичних мотивів) і вчинково-поведінковий (сукупність вмій використовувати усі знання в житті і вміння інтерпретувати красу вчинку у власну поведінку).

Ці три компоненти є основою нашого дослідження, за допомогою яких ми виділяємо ознаки вихованості краси вчинку студентської молоді. Згідно з визначеними компонентами було розроблено критерії та показники вихованості краси вчинку студентської молоді: розуміння сутності краси вчинку (показники - знання про красу, вчинок, моральну відповідальність, духовність, способів їх вияву в різних ситуаціях взаємодії; уявлення про красиве, потворне, піднесене, героїчне, їхнє значення для духовного життя); орієнтацію на здійснення красивого у вчинках та поведінці (показники - ставлення до краси вчинку інших людей; мотивація на реалізацію використання прикладів героїчних вчинків видатних людей); вміння застосовувати наявні знання у власній поведінці та бажанні здійснювати вчинки героїчного характеру (показники - вміння використовувати знання про красу вчинків у буденних ситуаціях; бажання і прагнення до здійснення вчинків, що носять героїчний характер).

Зважаючи на виокремлені нами показники, було охарактеризовано три рівні вихованості краси вчинку студентів: високий, середній, низький.

Високий рівень. Студент має ґрунтовні знання про красу, вчинок, моральну відповідальність, духовність, способів їх вияву в різних ситуаціях взаємодії; уявлення про красиве, потворне, піднесене, героїчне, їхнє значення для духовного життя; виявляє стійке позитивне ставлення до краси вчинку інших людей; мотивація на реалізацію використання прикладів героїчних вчинків видатних людей, виявляти довіру, взаєморозуміння і толерантність у взаємодії з іншими людьми.

Середній рівень. Студент має достатні знання про красу, вчинок, моральну відповідальність, духовність, способів їх вияву в різних ситуаціях взаємодії; уявлення про красиве, потворне, піднесене, героїчне, їхнє значення для духовного життя; загалом позитивно ставиться до краси вчинку інших людей; не завжди виявляє бажання щодо реалізації використання прикладів героїчних вчинків видатних людей, не завжди виявляти довіру, взаєморозуміння і толерантність у взаємодії з іншими людьми.

Низький рівень. Студент має фрагментарні знання про красу, вчинок, моральну відповідальність, духовність, способів їх вияву в різних ситуаціях взаємодії; фрагментарне уявлення про красиве, потворне, піднесене, героїчне, їхнє значення для духовного життя; байдуже або негативно ставиться до краси вчинку інших людей; не вміє і не виявляє бажання щодо реалізації використання прикладів героїчних вчинків видатних людей,

не виявляє довіру, взаєморозуміння і толерантність у взаємодії з іншими людьми.

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, розроблена нами структура вихованості краси вчинку студентів містила три взаємопов'язані компоненти: когнітивно-емоційно-ціннісного і вчинково-поведінковий. Визначені критерії та показники забезпечать можливість проведення констатувального етапу експерименту з даного питання з використанням сукупності діагностичних методик, спрямованих на виявлення вихованості краси вчинку за визначеними показниками: авторська методика «Мое бачення краси вчинку» (опитувальник), анкетування (визначення ціннісних орієнтацій за методикою М. Рокича), методика В. О. Мельникова та Л.Т. Ямпольського на визначення фактора совісності (опитувальник), методика дослідження спрямованості на мислення та мотивацію розвитку духовного потенціалу «Книжкова полиця» (Е.О. Помиткіна).

Список використаних джерел

1. Киричук, О.В. Основи психології [Текст] / О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 2006. – 632 с.
2. Крилова, С. А. Краса людини: особистість, сім'я, суспільство (соціально-філософський аналіз): монографія [Текст] / С. А. Крилова – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект – Поліграф», 2011. – 344 с.
3. М'ясоїд, П. А. Психологія вчинку: Шляхами творчості В. А. Роменця [Текст] / П. А. М'ясоїд – К.: «Либідь», 2012. – 296 с.
4. Сопівник, Р. В. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ [Текст] / Р.В. Сопівник, Петрів Г.В. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.
5. Татенко, В. О. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії [Текст] / Татенка В. О. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
6. Шевченко, Г.П. Духовно-культурні цінності виховання Людини: монографія [Текст] / Г.П. Шевченко, Т.Л. Антоненко, О.С. Бєлих, Є.С. Зеленов, І.М. Карпенко, О.Є. Крсек, С.С. Рашмдова, С.Ф. Рашидов, Н.Ф. Фунтікова, О.О. Шайкіна. – Луганськ: Вид-во «НОУЛІДЖ», 2013. – 332 с.
7. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю / Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2010. Вип. 155, Ч.1. – С. 282–286.
8. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.
9. Бейли Аліса, А. Образование в новом веке [Текст] / Аліса А. Бейли. – М.: Изд-во «Литан», «Новий Центр», 1998. – 176 с.
10. Сопівник І. В. Виховуюче навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. Вип. 220 – С. 166-172.
11. Сопівник І. В. Ціннісний (аксіологічний) підхід у вихованні особистості / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. Вип. 239 – С. 225-229.

References

1. Kyrychuk, O.V. Romentsia, O.V. (2006). Osnovy psykholohii [Osnovy psykholohii]. Kyiv: Lybid, 632.
2. Krylova, S. A. (2011). Krasa liudyny: osobystist, simia, suspilstvo (sotsialno-filosofskyi analiz): monohrafiia [Krasa liudyny: osobystist, simia, suspilstvo (sotsialno-filosofskyi analiz): monohrafiia]. Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspektyt – Polihraf», 344.
3. Miasoid, P.A. (2012). Psykholohiia vchynku: Shliakhamy tvorchosti V.A. Romentsia [Psykhohiia vchynku: Shliakhamy tvorchosti V.A. Romentsia]. Kyiv :Lybid, 296.

4. Sopivnyk, R. V. Petriv, H.V.(2014). Vyhovannia i samovyhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychnyi posibnyk dlia studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodookhoronnykh VNZ [Vyhovannia i samovyhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychnyi posibnyk dlia studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodookhoronnykh VNZ] . Kyiv: Kompyrnt, 185.
5. Tatenko, V. O. (2006). Liudyna. Subiekt. Vchynok: Filosofska-psykholohichni studii [Subiekt. Vchynok: Filosofska-psykholohichni studii Tekst]. Kyiv: Lybid, 360.
6. Shevchenko, H.P. Antonenko, T.L., Bielykh, O.S., Zelenov, Ie.S. , Karpenko, I.M., Krsek, O.Ie., Rashmdova, S.S., Rasydov, S.F., Funtikova, N.F., Shaikina, O.O. (2013). Dukhovno-kulturni tsinnosti vykhovannia Liudyny: monohrafiia [Dukhovno-kulturni tsinnosti vykhovannia Liudyny: monohrafiia].Luhansk: Vyd-vo «NOULIDZh», 332.
7. Sopivnyk, R. V., Sopivnyk I. V. (2010) Eksperymentalna robota z udoskonalennia vykhovnoi roboty zi studentskoiu moloddiu [Experimental work on improvement of educational work with students] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia», 155/1, 282–286.
8. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannia vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia "Pedagogika. Psykholohiia. Filosofiiia", 239, 229-234.
9. Beily Alysa, A. (1998). Obrazovanye v novom veke [Obrazovanye v novom veke]. Moscow :Lytan, 176.
10. Sopivnyk, I. V. (2015) Vykhovuiuche navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh fakhivtsiv [Bringing up the training in the professional training of future specialists] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia», 220, 166-172.
11. Sopivnyk, I. V. (2016) Tsinnisnyi (aksiolohichni) pidkhid u vykhovanni osobystosti [Valuable (axiological) approach in the education of the individual] Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seriiia «Pedahohika, psykholohiia, filosofiiia», 239, 225-229.

КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ВОСПИТАННОСТИ КРАСОТЫ ПОСТУПКА СТУДЕНТОВ

А.О. Кушнир

Аннотация. Осуществлен анализ воспитанности красоты поступка; охарактеризовано критерии воспитанности красоты поступка с соответствующими показателями. На основе различных подходов ученых выделено компоненты воспитанности красоты поступка студентов.

Ключевые слова: красота поступка, высшая школа, критерии, показатели, подходы.

CRITERIA AND INDICATORS UPBRINGING BEAUTY ACT STUDENTS

A.O. Kushnir

Abstract. The analysis of breeding Beauty Act; characterized act beauty breeding criteria with relevant indicators. Based on the different approaches of scientists allocated components breeding beauty students act.

Keywords: act beauty, high school, criteria, indicators and approaches.